

KURMACA VE GERÇEK ARASINDA ASMALI KONAK-HAYAT

Murat İRİ*

Asmalı Konak-Hayat Between Reality and Fiction

Asmalı Konak-Hayat (Abdullah Oğuz/2003) is a specific audio-visual text which invites a diversity of readings. At the same time as inviting these readings Asmalı Konak also allows for a feeling of pleasure. This pleasure is often derived from a simultaneous proximity and distance from the film which is felt by the reader. In this study I'll take a look at what the spectators liked about the film from forum of the movie which can be found in its' internet address, www.asmalikonak.tv. Thus, I'll try to reveal some mechanisms to be at work in the text-reader interaction.

Key words: Fiction, Reality, Text, Reader, Escape, Heroine, Pleasure, Attitude, Value, Experience.

Giriş

Sinema, endüstri, izler kitle ve film metni üçgeninde toplumsal olarak inşa edilen bir süreçtir. Bu üçgenin her noktasında, toplumsal varlıkları ve kurumsallaşmış toplumsal pratikleri kapsayan etkileşimler ve müzakereler ile karşılaşırız. Ben bu çalışmamda film metni üzerine olan izleyici etkileşimlerini ve müzakerelerini açığa çıkarmak istiyorum. Bunu yaparken Asmalı Konak-Hayat filmi'nin internet sitesindeki forum bölümünde seyircilerin filmde neyi sevdiklerini ifade ettikleri görüşlerini ele alacağım. Bunun dışında kendi arkadaş çevremden oluşturduğum seyirci grubunun da görüşlerine başvuracağım.

Metin Olarak Asmalı Konak-Hayat

Forum'daki görüşleri okuduğumuzda seyircilerin filmi neden sevdiklerini anlıyoruz. Görüş belirtenler seyretme deneyimlerini ve

onlara neyin hitap edip etmediğini belirtiyorlar.

"Seymen'le Bahar'a ne diyebilirim ki? Onlar profesyonelliklerini konuşturdular yine. Efsun Alper'in performansı da bence çok iyiydi." (Dicle)

"Tabii ki Nurgül Yeşilçay, onun içinden geliyor, bu yüzden çok başarılı. Şahsen ben 15 seneden beri adamakıllı bir sinema daha doğrusu oyuncu çıkmamıştı, rastlamadım. Türkiye'ye selamlar." (Ebner)

"Tabii ki Nurgül Yeşilçay harikaydı, o kız çok ayrı, onda ayrı bir ışık, enerji var, çok daha başarılı olacağına inanıyorum. Özcan Deniz, adam tek kelimeyle harika, Türkiye'de konservatuar bitirmiş çoğu oyuncudan bence daha çok başarılı. Bundan da anlaşılı-

* Araş.Gör.Dr., İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo-TV ve Sinema Bölümü.

yor ki insanın içinden gelmeli. Ne kadar eğitim alırsa alsın insanın içinden gelmiyorsa olmaz. Onun da çok iyi yerlere geleceğine inanıyorum. Diğer karakterler zaten pek filmde yoktu ama dizideki performanslarından hatırlandığı gibi hepsi harika. Onları yine canı gönülden kutluyorum." (Pelin 1)

"Tabii ki Nurgül Yeşilçay. Bence süper oynadı, daha iyisini yapamazdı herhalde." (Evrin)

"Biz bu filme niye gittik sanıyorsunuz, tabii ki Asmalı Konak oyuncularını oynuyor diye. Bütün oyuncular harikaydı. Nurgül ve Özcan süperdi. O kadar doğal rol yapıyorlar ki tebrik ederim. Sadece Nurgül ve Özcan değil, Asmalı Konak'ta çiçekten böceğe kadar tüm oyuncular, ufaklıklar, hepsi bir harika, son derece doğallar. Zaten bu değil miydi bizleri etkileyen." (Beliz)

"Özcan Deniz: Her kim ne derse desin (hayranı değilim) gayet güzel oynadı.

Nurgül Yeşilçay: Çok az görünse de saçını kazıtması ile takdirimi kazandı. Ayrıca da çok iyi oynamış. En başarılı bulduğum yerlerden biri de Seymen yatakta, Bahar da elinde su bardağı ve sancıdan duramıyor ama sessizce halletmeye çalışıyor.

Selda Alkor: Her zamanki gibi müthiş oynamış, ama maalesef bu yetenek o kadar az rolle harcanmış, Seymen'den gelen kötü haberle çıldırması çok iyi bir performanstı ki zaten bundan farklı ilginç bir sahne de ne yazık ki yazılmamıştı, Sümbül'ü maalesef sürekli ağlattılar.

Menderes Samancılar: İyiydi, öyle abartılacak bir rolü yoktu, tek dikkat çeken sahnesi Bahar'ı hastanede görmesiydi, ama orda da bana çok suni geldi, bir insan bir şeyi ilk

gördüğü anda ağlayamaz, en azından durumu hemen algılayamaz, Bahar'ı görmesiyle ağlaması arasında salise fark bile yok, üzgünüm Menderes Samancılar...

İpek Tuzcuoğlu: O da rolünün hakkını vermiş, çok iyi oynadı" (Şeb)

"Amerika'nın tüm tarihi ve turistik yerlerini gezdik, sağolun gitmemize gerek kalmadı, biz de bari Amerika'yı gördük tanıdık." (Selay)

Şu açık ki filmde duyulan hazzın tek bir "nedeni" yok. Herkesin film ile kurduğu ilişki farklı. Bir filmle bizi bağlantılandıran aslında kişisel yaşam öykülerimiz, içinde bulunduğumuz toplumsal statü, geliştirdiğimiz estetik ve kültürel tercihler, vb..

Her ne kadar herkesin görüşü kişisel olsa da bu onların filmi izleme "güdülerinin" ya da "nedenlerinin" tam ifadeleri olarak ele alınamaz. En fazla psikolojik dürtülerin ve yönelimlerin belirtileri ya da emareleri olarak ele alınabilir. Ayrıca bu görüşler yazarların kişisel yaklaşımları olsa da, sonuç olarak tüm bu görüşler belli bir sosyo-kültürel tarz içinde yapılmıştır. Dolayısıyla bu görüşlerin arkasında neyin olduğuna bakmamız gerekmektedir. Filmin hazzı üzerine birşeyler söyleyebilmek için bu görüşleri semptomatik (belirtisel) okumaya tabi tutmamız gerekiyor.

Seyircilerin filmi istedikleri gibi ele aldıklarını söylemek biraz zor, çünkü filmdeki hazzı deneyimleme olanakları sonsuz değil. Bir zevk nesnesi olarak filmin kendisi bu olanaklar üzerine kendi sınırlarını kuruyor. Yukarıda alıntıladıklarımın da görülebileceği gibi seyircilerin ifadeleri filmde görünen şeylere, yani metinsel özelliklere göndermede bulunan pek çok ögeyi kapsıyor. Bu da

bizi kültürel bir nesne olarak filmin nasıl yapılandığına götürüyor.

Film aslında, 54 bölümlük bir televizyon dizisinin 55. bölümü. Görsel-işitsel bir metin. Bu görsellik ve işitsellik aslında bir şey temsil ediyor: konuşan, yürüyen, yemek yiyen insanlar, yüksek apartmanlar, otantik manzaralar, lüks arabalar, vb. Bu noktada film bir metin olarak ele alınabilir: görsel ve işitsel göstergelerin kombinasyonu ile oluşmuş bir temsiliyet sistemi. Ancak burada bir sorun var ki dizinin son bölümü olarak bile film aslında devamsız bir metin. Yani 55 bölüm arasında hep virgüller var, sinemada izlediğimiz 55. bölümden sonra ise noktalı virgül. Yani filmin de sanki ikincisi çekilecekmiş gibi ve bu da adından belli. Bu konu hakkında bir seyirci şunu söylüyor.

"Filmin adı neden Asmalı Konak-Hayat olmuş acaba? İkincisi de yapılacak ve adı Asmalı Konak-Ölüm mü olacak? Ben filmi hatırlamıyorum bile, benim için Asmalı 54. bölümle bitti ve biliyorum ki Bahar iyileşti." (Fat)

Ben burada filmi bir bütün olarak tamamlanmamış, "sonsuz" bir metin olarak ele alıyorum.

Bir metin ancak "okunduğu" zaman işlev kazanır. Sadece okuma pratiği ile metnin okur için bir anlamı oluşur. Asmalı Konak-Hayat ve seyircinin karşı karşıya gelmesi ile seyircinin okuma eylemi bağlayıcı ilke haline gelir ve bu okuma öylesine bir okuma değildir. David Morley'in de dediği gibi: "Bir mesajdan 'anlam çıkarma' eylemi anlam denli açık ve 'doğal' olsa da sorunlu bir pratiktir" (1980; 10). Bir metnin ne üzerine olduğunu kavrayabilmek için okurun bazı spesifik kodları ve uyuşmaları bilmesi gerekir. Bir metni kurmaca olarak kabul etmek için kül-

türel bilgi önemlidir. Filmde -ve hemen hemen tüm popüler filmlerde olduğu gibibunu açık eden belli imalar var, örneğin oyuncuların isimlerinin peşi sıra yazılması, üst-sesin 54 bölümü özetlemesi, müzik, aralardaki bilgilendirici yazılar gibi...

Metinler seyircinin ilgisini çeken belli retorik stratejilere sahiptir. Filmde de yüzbinlerce insanın ilgisini çeken çeşitli sosyal, kültürel ve psikolojik öğeler var.

Karakterlerin İşlevi

Seyirciler filmin içine nasıl çekiliyor ve bu içe çekme nelerden oluşmuş? Seyirciler filmin 'dünyası'na dahil olabiliyorlar Bu dahil olma Ang'in de (1996) dediği gibi, kendiliğinden olan bir şey değil, üretilen bir şey. Filmin yapısı seyircinin katılımını teşvik etmede önemli bir rol oynuyor. Bunun dışında bir filmi kişisel bir dahil olma olmaksızın izlemek imkansız. Bir film izlemek, onu görmekten çok daha fazla bir şeydir: İnsanı şüphede bırakabilir, karakterlerin duygularını paylaşabilir, psikolojik motivasyonlarını tartışabilir. Filmin metinsel yapısında bu denli etkili olabilen öğeler nelerdir?

Burada üstünde durulması gereken nokta sanırım metinsel yapı ve etkileri. Hikayenin tekil öğelerinin filmi (ve dolayısıyla diziyi) popüler kıldığı söylenir. Örneğin basında film hakkında çıkan yorumlarda özellikle Bahar ve Seymen karakterleri üzerinde de çok duruldu. Öte yandan bir seyirci, Kenan Bal'ın canlandırdığı karaktere yakınlık hissetmesini şöyle dillendiriyor: "Her zaman olduğu gibi gayet iyiydi, en beğendiğim de hot dog esprisinde sandviçi yemekle yemek arası haliydi, evet napiim benim bu ilgimi çekti." (Şeb) Aslında bu öylesine bir ilgi çekimi değil. Yani bu seyirci kurmaca karakteri izole edilmiş bir çerçeve içinden anlamlamıyor. Bu karakter, bir bütün olarak

anlatının bağlamında özel bir pozisyonda zaptediliyor: anlatıdaki diğer karakterlerle ilişki içinde bu esprili kişiliği açığa çıkarıyor. Diğer bir deyişle bir karaktere ilginin yönelimi anlatının yapısı çerçevesinde olanaklı hale geliyor.

Öte yandan, seyircinin katılımı sadece bir ya da daha fazla karakterle imgesel bir özdeşleşme ile de açıklanamaz. Buna metnin diğer pek çok veçhesi de katkıda bulunuyor, örneğin hikayenin anlatılış tarzı, sahnelenmesi gibi. Bu tabii ki demek değil ki katılım sürecinde karakterler ikincil bir role sahip. Karakterler seyircinin katılımında etkili olan birincil anlatı öğeleri. Ancak hikayedeki karakterlerin kişiliklerine atfedilen bir şey değil, sorun daha çok formal anlatı konularında. Böylesi bir kurmaca metinde karakterler merkezi bir konumda. Karakterler dolayısıyla metnin çeşitli öğeleri (çevre, eylemler, zamansal belirlenimler gibi) filmin konusunda bir yere ve işleve sahip. Seyirci, karakterleri aktif özneler olarak tasarladığı için bu öğeler keyfiliklerinden mahrum ediliyor ve anlatıda anlam kazanıyorlar. Ayrıca, "yaşam gibi" olma tarzı da oyuncu ve karakter arasındaki uzaklığı minimize ediyor ve böylece "gerçek bir insan" ile karşı karşıya olduğumuz yanılsaması yaratılıyor. Dolayısıyla karakter seyirci için anlatıdan bağımsız bir kişiymiş gibi varoluyor, filmin dışında özerk bir yaşamı varmış gibi algılanıyor. Etten ve kemikten yapılmış, bizler gibi birisi haline geliyor. Bu yanılsamada popüler basın da önemli bir rol oynuyor: oyuncuların ve karakterlerin adı sürekli olarak birbirine teğelleniyor; Özcan Deniz ile ilgili haberler "Seğmen Ağa" başlığı ile verilebiliyor

Karakterleri "gerçek insanlar" olarak imgeleyebilme seyircinin katılımı için önemli bir önkoşul ve filmde haz alınması için bir dayanak oluşturuyor. Bu kuramsal iddiama

forumdaki görüşlerde karşılık bulabiliyorum. Karakterler üzerine yazarlar gündelik hayatımızda konuştuğumuz gibi yazıyorlar; yani karakter özellikleri ile. Karakterler anlatıdaki durumları çerçevesinde yargılanmıyorlar, nasıl oldukları çerçevesinde yargılanıyorlar.

Bu aslında görüşlerini bildirenlerin asıl meselesi. Filmi beğenmeyenler karakterlere biraz uzak kalmış kişiler.

"Serra Yılmaz: Tek kelimeyle kötü, tekrar tekrar çekelim, hadi bir daha oyna da deseler, bakışlarındaki o donukluk var olduğu sürece ortaya aynı çekim çıkardı, bir de bari aksan yapsaydı, o kadar İstanbul aksanı da olmaz yani." (Şeb)

"Psikiyatrist ve balıklar torpilli miydi, acayip sükse yaptılar, film neredeyse onların üzerine kurulmuştu.

Kirve ve Ali'nin sahneleri ne zaman duygusalı ne zaman komedydi idrak edilemedi, bu yüzden de duygusal sahnelerde insanlar gülüştü, valla ben onların yerine bozuldum. Filmin ilk yarısı evlere şenlikti. Amerika ve Türkiye arası gidip gidip geldik, sürekli İngilizce pratik yaptık. Kalan zamanda da evet evet bu Asmalı Konak filmi, yanlış salonda değiliz diye kendimizi ikna etmeye çalıştık." (Selay)

"Filmde Abdullah Oğuz Bey'in kızı, karısı, kendisi, Amerika'dan psikiyatrist arkadaşı, bu ne ya, yok muydu teyze kızı hala oğlu, onları da Seymen ve Bahar yerine oynatsaydık ya !!!" (Beliz)

Bu tepkilerde göze çarpan filmdeki kişiliklerin sadece reddedilmesi değil aynı zamanda inşa edilme tarzlarına duyulan kızgınlık. Filmi sevenler, diğer taraftan, daha sempatik

şeyler yazıyorlar. Tanımlamalarında oldukça büyük bir duygusal katılım sözkonusu.

"Nurgül Yeşilçay tabii ki..Bir rol bir insana bu kadar yakışır ve bu derece iyi oynanır. Tebrikler...Hele o yazlıkta gece ağrıyla uyanıp Seymen anlamasın diye sesini çıkarmadığı sahne yok mu? Söylenecek tek şey var, mükemmel. Ve Seymen, bence o da çok iyiydi, bence Özcan Deniz çok iyi bir oyuncu." (Gökçen)

"Sümbül yani Selda Alkor. Her zamanki gibi yine muhteşem bir oyunculuk sergilemiş. Cınnet geçirdiği sahne süperdi. Bu kadar güzel ve başarılı kimse oynayamaz. Kendi sesi de çok güzel. Ses tonunu çok beğeniyorum, beni etkiliyor. İyi ki kendi sesi ile oynamış, Kenan Bal ile çok güzel bir ikili oldular. Selda Alkor'u tebrik ediyorum. Ayakta alkışlıyorum. Kendisini çok çok seviyorum." (Sümbül)

Karakterlerin seyretme deneyiminde ne denli önemli olduğu görüş bildirenlerin uzun uzadıya karakterler üzerine fikirlerini belirtmelerinden anlaşılıyor.

"Özcan Deniz: Her kim ne derse desin (hayranı falan değilim) gayet güzel oynadı.

Nurgül Yeşilçay: Çok az görünse de saçını kazıtmasıyla takdirimi kazandı, ayrıca da çok iyi oynamış. En başarılı bulduğum yerlerden biri de Seymen yatakta, Bahar da elinde su bardağı ve sancıdan duramıyor ama sessizce halletmeye çalışıyor.

Selda Alkor: Her zamanki gibi müthiş oynamış, ama maalesef bu yetenek o kadar az rolle harcanmış, Seymen'den gelen kötü haberle çıldırması çok iyi bir performanstı ki zaten bundan farklı ilginç bir sahne de ne

yazık ki yazılmamıştı, Sümbül'ü maalesef sürekli ağılattılar.

Menderes Samancılar: İyiydi, öyle abartılacak bir rolü yoktu, tek dikkat çeken sahnesi Bahar'ı hastanede görmesiydi, ama orda da bana çok suni geldi, bir insan bir şeyi ilk gördüğü anda ağlayamaz, en azından durumunu hemen algılayamaz, Bahar'ı görmesiyle ağlaması arasında sanise fark bile yok, üzgünüm Menderes Samancılar...Keşke tekrar çekimleri falan yapsaydınız, ama başka bir şekilde de rolünüzün hakkını vereceğinizden eminim.

Serra Yılmaz: Tek kelimeyle kötü, tekrar tekrar çekelim, hadi bi daha oyna da deseler, bakışlarındaki o donukluk var olduğu sürece ortaya aynı çekim çıkardı, bir de bari aksan yapsaydı. O kadar İstanbul aksanı da olmaz yani.

İpek Tuzcuoğlu: O da rolünün hakkını vermiş, çok iyi oynadı.

Kenan Bal: Her zaman olduğu gibi gayet iyiydi. En beğendiğim de hot dog esprisindeki (ki çok salak bir espridir) sandviçi yemekle yememek arası haliydi, evet napiim benim bu ilgimi çekti, falsosuz gerçekleştirdi o sahneyi.

Efsun Alper: Çok iyi bir aksanı var, onu kullanmak çok iyi olmuş (zaten eş bildiğim kadarıyla Amerikalı)

Türk Psikiyatrist: O da titrek doktor rolünü iyi yaptı, Diğer tüm karakterleri de teker teker tebrik ediyorum." (Şeb)

Bu alıntıdaki ilginç nokta karakter tanımlamalarının içeriğinden çok "samimiyet" in değer vermede oynadığı rol. Bir karakter ne kadar "samimi" ise kendisine o kadar değer

veriliyor. Ancak daha da öne çıkan bir özellik, sert eleştirilerde bile "samimiyet" in karakteri yargılamada ölçüt olması. Tek fark sert eleştirinin beğenmediği karakterleri "gerçekdışı" bulması. 'Yaşama benzer' ya da 'psikolojik olarak inanılır' karakterler kadar olmasa bile 'komik' ya da 'umulmadık' karakterler de itibar görüyor. Ayrıca seyircilerin görüşlerinden ('Rolünü çok iyi yapıyor', 'çıldırması çok iyi bir performans' gibi) de anlaşılıyor ki görüş bildirenler kurmaca 'gerçek insanlar' la karşı karşıya kaldıklarının çok iyi farkındalar. Bu tür yargılar ayrıca şunu da gösteriyor ki seyirciler bu kurmaca ögenin olabildiğince dışarıda tutulmasından yana. Onlara göre karakter ve oyuncu birbirine eklenmeli:

"Tabii ki Nurgül Yeşilçay, onun içinden geliyor bu yüzden çok başarılı." (Dicle)

"Nurgül Yeşilçay, özgür bir kadının verebileceği tepkiler bu kadar güzel canlandırabilir, tabii bana göre. Özcan Deniz ise biraz Tom Cruise tavırları farketmediniz mi siz de?" (Jensen)

Dolayısıyla "samimiyet" etkisi seyircinin en önem verdiği şey. Filmin kurmacasını "samimi" olarak deneyimledikleri zaman içine girebiliyorlar anlatının. Metinde inşa edilen karakterlerin "gerçek insanlar" olduklarına inanmaları gerekiyor. Dolayısıyla bu tarz bir dahil edilme filmin hazzı için önemli.

Gerçek ve Kurmaca Arasında

Buraya kadar söylediklerimi özetlersem: Bir çok görüşte filmin hazzının "yaşam gibi" karakterlerden kaynaklandığı görülüyor. Görüşler daha derinlemesine okunduğunda, "gerçek" olarak deneyimlenenin belli bir duygu üzerine inşa edildiği anlaşılabilir: trajik duygu yapısı. Film sevenlerin çoğu kendilerini ve filmi "gerçek" olarak kabul

edip de deneyimliyorlar. Bu kabul ediş de hazzı açığa çıkartıyor: "Aşk tamamiyle çok iyi anlatmış, oynayan oyuncuların hepsini başarılı bulduk, çok gerçekçi ve içtenler. Peki Ayşe Melek'e ne oldu? Filmde iyiydi yazık, o da İstanbul'a dönmeyecek mi? Birisini bulmayacak mı?" (İndam)

Filmin bu gerçekçiliği psikolojik gerçekliğin inşası ile üretilmiş ve anlaşılabilir bir dış sosyal gerçeklikle ilintili değil. Dolayısıyla denebilir ki filmde "içsel bir gerçekçilik dışsal bir gerçekdışlıkla bağlantılandırılıyor." Filmin kurmaca dünyasının dışsal tezahürü de bu haz duygusuna katkıda bulunuyor. Bu, gerçeklik değeri ile değil stilizasyonu ile ilgili:

"güzel bir şov, pahalı giysiler, pahalı arabalar, pahalı mekanlar." (Aylin)

"yine de heyecanlandım: yüksek sosyete şıklığı bu olsa gerek." (Zeyno)

Buradaki önemli bir nokta seyircilerin kurmaca bir dünyayı izlediklerinin farkında olmaları. Dolayısıyla gerçeklik yanılması topyekun bir yanılma değil. Dahası kurmaca dünya eleştirilmeksizin kabul ediliyor. Pek çok kişi filmin metinsel bir inşa olduğunun farkında:

"Güzel olan şey, gerçek yaşamda olabilecek pek çok şeyin, abartılarak da olsa filmde de olması.... Sümbül ile Ali de iyiydi, onlar da dizide olduğu gibi filme renk kattılar. Sümbül İstanbul'a taşınunca Ali ne yapacak? O da mı İstanbul'a taşınacak? Ben 'gerçek aşk'a inananlardanım." (İsimsiz)

Uzaklaşma

"Süper mükemmel bir başyapıt. Süper bir aşk hikayesi. Süper bir senaryo, Abdullah Oğuz'u, oyuncularını ve tüm ekibi kutluyo-

rum. Özellikle görüntüler ve ses efektleri süperdi. ABD'nin ve ülkemizin tüm tarihi ve turistik yerlerini gezdik. İki saatliğine de olsa dertlerimizden uzaklaştık." (Serhat)

"Uzaklaşmak". Bu kavram eğlence kültürünün tartışıldığı kamusal söylemlerde gündeme gelen bir kavram. Popüler eğlence biçimlerinin "uzaklaştırıcı" doğasını betimlerken de kullanılabilir. Kavram tam olarak neye tekabül ediyor? Görüş bildirenler için tam olarak ne demek? Aslında aldatıcı bir kavram. Çünkü gerçek ve fantazi yani "gerçeklik duygusu" ve "gerçeklikten kaçış" arasında kesin bir ayrım önkabulüne dayanıyor. Ancak sanırım asıl sorun ikisi arasında bir etkileşimin olduğu. Seyirci çatışmanın mutlaka çözüleceğini biliyor.

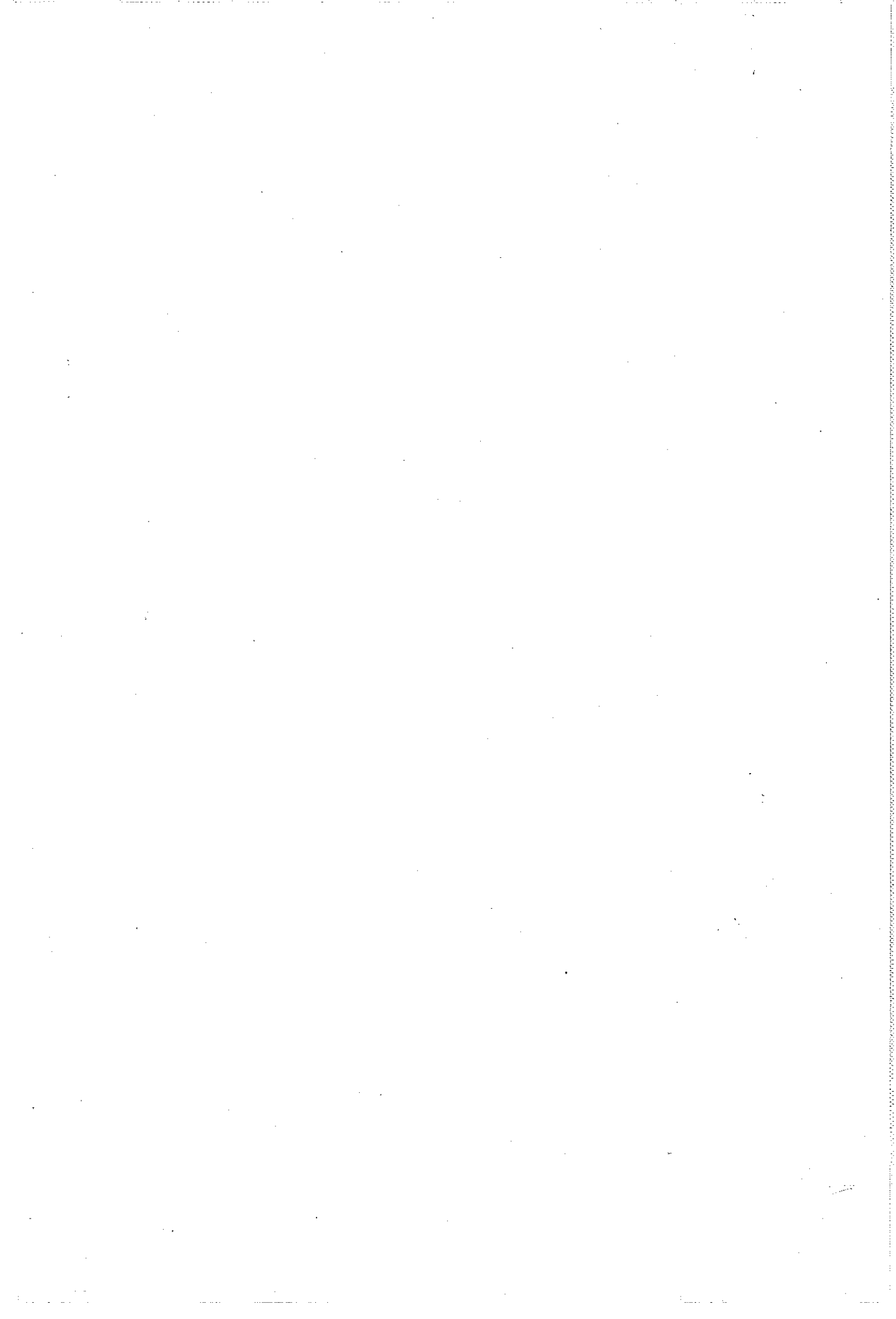
Son Söz

Kurmaca ve gerçek arasındaki gerilimli alan filmde önemli bir role sahip. Metinde inşa

edildiği gibi kurmaca dünya ile kimliklenme ve ondan uzaklaşma filmi beğenenlerin katılımını karakterize ediyor. Ama kafamda hala bir soru var. Film, nasıl oldu da seyredenleri bu denli etkiledi? Ya da film nasıl bu seyircilerce kabul edilen trajik duygu yapısını inşa etti? Sanırım yanıtı Nuray Mert 23 Haziran - 15 Temmuz 2003 tarihli ve 2003/06 sayılı Post-Express'in 47. sayfasında veriyor: "...(Meral) Okay... iktidar kavramının bölük pörçük tezahürüne gönlü razı olmayıp hepsini birinde toplamış: Zenginlik, yani ekonomik iktidar; İngilizce konuşan, sanattan anlayan biri, yani entelektüel iktidar; rizotto yiyen Ürgüplü, yani zamanımızın Batılı hayat tarzını sindirmişlikten geçen kültürel iktidar; ağalık, yani karınca kararınca veya Türkiye'de olabildiğince aristokratik iktidar; yakışıklı ve şehvetli bir erkek, yani cinsel iktidar. Daha doğrusu, iktidarın bu saydıklarım çevresinde tanımı veya yeniden tanımı."

Kaynakça

- ANG, Ian (1996). *Living Room Wars: Rethinking Media Audiences for a Postmodern World*. London: Routledge.
- MERT, Nuray (2003). "Asmalı Konak: Politik Bir İtirafın Gizlenemeyen Öyküsü". *Post-Express*. S: 2003/06, İstanbul: Mert Matbaacılık. ss. 46 - 48.
- MORLEY, David (1980). *The Nationwide Audience*. London: British Film Institute.
- <http://www.asmalikonak.tv/forum/18.06.2004>

TELEVİZYON DRAMALARINDA KADININ TEMSİLİ

Seçkin ÖZMEN*

In Prime-time Dramas Women's Representation

This study's aim is to research woman's representation in television dramas. Scholar have long debated women's representations on television. Women have represented weakness, submissive, married housewife, domestic roles in television. Our study will investigate how women represent in prime time dramas in Turkish television.

Key words: Representation, genre, drama, woman, television.

Akademisyenler uzun zamandan beri kadınların televizyonda geleneksel kalıplar içinde evli evkadını olarak temsil edildiklerini söylerler. Bu roller gerçek hayatta kadının yüklendiği rollerin temsilidir. Medya çalışmaları alanında, kadınların varoluşuna ya da yokluğuna, klişeleşmiş kalıplar içine hapsedilmesine ilişkin özellikle yabancı yayınlarda bir çok çalışmaya rastlanmaktadır. Bu çalışmalar "kadınların kamusal görünür-lülüklerini artırma idealini açıkça vurgular ve geleneksel klişeleri eleştirir" (Steeves, 1999: 140) Yapılan çok sayıda içerik çözümlemesi, kadınların erkeklere boyun eğdiği, bastırıldığı ve ikincil pozisyonlarda bulunduğu temsillerinin televizyon dramalarında egemen olduğunu göstermiştir. (De Fleur, 1964: Henderson, Greenberg & Atkin, 1980: Signorielli & Bacue, 1999)

Televizyonun ve sinemanın, özellikle Hollywood sinemasının, kadınlıkla ilgili kalıplaşmış yargıları oluşturmada da güçlendirdiğini

gösteren pek çok araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmaların çoğunda sinema ve televizyonda kadının erkekle 'eşit' olarak sunulmadığını edilgin, bağımlı ve 'cinsel nesne' olarak sunulduğunu gösteren sonuçlara ulaşılmıştır. (Onaran, 2000: 213) Ryan ve Kellner'da kültürel temsillerde kadının bağımlı uyruklar olarak inşa edildiğini söylerler. (1997: 218)

Lichter ve Rothman yaptıkları bir araştırmada 1955'den 1986'ya kadar televizyonun en çok izlendiği saatlerde ki belli temaları ve karakterleri analiz ederler. Bu araştırmanın sonucunda; kadın karakterlerin erkeklerden daha az görüldüğü ve kadın karakterlerin erkeklerden daha zayıf olarak temsil edildiği görülür. Kadın karakterlerin olgun yetişkinler haline gelme oranları erkeklere göre daha düşüktür, daha eğitimsizdirler ve daha düşük statüdeki işlerde çalışırlar. (Lichter ve Rothman'dan Akt. Steeves, 1999: 140)

* Araş.Gör. Dr., İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü.